

পচত্ৰি

মহাপুৰুষ

শ্ৰী শ্ৰী ৩২ শঙ্কৰ দেৱৰ ৰচিত ।

শ্ৰী হৰিচন্দ্ৰ দেৱ গোস্বামী

আৰু

শ্ৰী ধৰ্ম্মদত্ত লহকৰ দ্বাৰা

প্ৰকাশিত ।

কামৰূপ, আসাম ।

৪৬১ শঙ্কৰাব্দ ।

বেচ ১০ চাৰি অনা মাথোন ।

পচতি ।

মহাপুৰুষ

শ্ৰীশ্ৰী ৮শতাব্দী দেৱৰ ৰচিত ।

শ্ৰীহৰিচন্দ্ৰ দেৱ গোস্বামী

আৰু

শ্ৰীধৰ্মদত্ত লহকৰ দ্বাৰা

প্ৰকাশিত ।

কামৰূপ, আসাম ।

১৯১১ শকবাব্দ ।

বেচ ১০ টাৰি অনা

କଳିକତା,

୧୯୧୨ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣା ଟ୍ରାଟ୍ ମାଲିକା ସହୃଦ୍ଦ ଶ୍ରୀ ଚରିତ୍ରବଳ ନେ ଦା'ବା

ଛପା ହଲା ।

পাতনি ।

এই পুথিখনি ছপা হৈ নোলোৱা বাবে বৈষ্ণৱ সকলৰ বৰ ডাঙ্গৰ অসুবিধা আছিল। সকলো ঠাইতে এই পুথি পোৱা নেযায় অথচ যদি কোনো এঠাইত মানুহে পচতি নাম গোৱা দেখে, তেনেহলে দেখোঁতাই সেই পুথিখন পাবলৈ বৰ ব্যগ্ৰ হয়। কিন্তু অসমীয়াৰ পৰম্পৰ হিংসা ভাৱ থকাৰ নিমিত্তে কেৱে কাকো নিদিয়ে বা নিশিকায়। আমি বৰ যতন কৰি এই পুথিখন সংগ্ৰহ আৰু প্ৰকাশ কৰিলোঁ। আশা কৰোঁ, ই এটা ডাঙ্গৰ অসুবিধা গুছাব। এতিয়া ইয়াৰ দ্বাৰা বৈষ্ণৱ সকলৰ আগ্ৰহ পূৰ্ব হোৱা দেখিলে আৰু পৰমেশ্বৰৰ গুণ-কীৰ্ত্তন সকলো ঠাইত প্ৰচলিত হোৱা দেখিলে, প্ৰকাশকে শ্ৰম সফল জ্ঞান কৰিব। গায়ক সকলৰ সুৰ লগোৱাৰ সুবিধাৰ নিমিত্তে বন্ধনিৰ ভিতৰত কিছুমান শব্দ দিয়া হৈছে। এই পুথিৰ লিখক বহুতো ; কিন্তু সবহ ভাগ মহাপুৰুষ শ্ৰীশ্ৰী৩শঙ্কৰ দেৱৰ বচিত হোৱা গতিকে পুথিৰ ওপৰত তেৰাবেই নাম দিয়া হল। ইতি—

লহকৰ পাৰা

৪৩১ শঙ্কৰাদা

৫ জ্যৈষ্ঠ।

}

প্ৰকাশক।

প্ৰতি ।

শ্ৰীশ্ৰীকৃষ্ণায় নমঃ ।

১ম অধ্যায় ।

(জয়দেৱ কৃত দশ অৱতাৰৰ স্তব ।)

১ম শ্লোক ।

প্ৰলয় পয়োধি জলে ধৃত বানসি বেদং,
বিহিত বহিত্ৰ চৰিত্ৰম খেদং ।
কেশব ধৃত মীনশৰীৰ জয় জগদীশ হৰে ॥১॥

অসমীয়া ভাষানি ।

জয় জয় ঈশ্বৰৰ মৎস্য অৱতাৰ !
জলহস্তে চাবি বেদ - বিলা উদ্ধাৰ ॥
সত্যযুগে সত্যব্ৰত ৰাধা ভয়ে ভীত !
সুমুৰি (ও) জয় জয় ঈশ্বৰৰ নুৰতি ললিত ॥

২য় শ্লোক ।

ক্ষতিবিহ বিপুলতৰে তব তিষ্ঠতি পৃষ্ঠে,
ধৰণি ধাৰণ কিন চক্ৰ গৰিষ্ঠে ।
কেশব ধৃত কুৰ্মশৰীৰ জয় জগদীশ হৰে ॥২॥

অসমীয়া ভাঙ্গনি ।

জয় জয় কুৰ্মৰূপে স্থল দেহা অতি ।

মথিলা সাগৰ গিৰি ধৰি পিঠি পাতি ॥

দৌঘলে বহলে যাৰ নপাৱন্ত সীমা ।

ঝুমুৰি (৩) জয় জয় ঈশ্বৰৰ অতৰ্ক মহিমা ॥

৩য় শ্লোক ।

বসতি দশন শিখৰে ধৰণী তব লগা,

শশী নিকলক কলেবৰ নিমগ্না ।

কেশব ধৃত শূকৰৰূপ জয় জগদীশ হৰে ॥৩॥

অসমীয়া ভাঙ্গনি ।

জয় জয় শূকৰ যে ৰূপে অৱতাৰ ।

হিবণ্যক বীৰক প্ৰভু কৰিলা সংসাৰ ॥

দন্তৰ আগে পৃথিবীক আনিলা উদ্ধাৰি ।

ঝুমুৰি (৩) জয় জয় বৰাহৰূপ আছা ধৰি ॥

৪র্থ শ্লোক ।

তব কৰ কমলবৰে নখমদ্বিত শৃঙ্গং,

দলিত হিবণ্যকশিপু তনু ভৃঙ্গং ।

কেশব ধৃত নৰহৰিকৰূপ জয় জগদীশ হৰে ॥৪॥

অসমীয়া ভাঙ্গনি ।

জয় জয় নৰসিংহ ৰূপে অৱতাৰি ।

হিবণ্যকশিপু বধিলাহা নখে চিৰি ॥

দুষ্টক সংহৰি ভকতক ৰক্ষা কৰি ।

ঝুমুৰি (৩) জয় জয় নৰসিংহৰূপ আছা ধৰি ॥

৫ম শ্লোক ।

ছলয়সি বিক্রমণে বলিগদ্ধুত বামন,
পদ নখ নীৰ জ্ননিত জন পাবন ।
কেশব ধৃত বামনরূপ জয় জগদীশ হবে ॥৫॥

অসমীয়া ভাঙ্গনি

জয় জয় বামন বে অদিতি নন্দন ।
ইন্দ্রক স্থাপিলা স্বৰ্গে বলিক বন্ধন ॥
বলিব সমান ভক্ত আছে কোন জন ।
ঝুম্‌ৰি (৩) জয় জয় ঈশ্বৰৰ মুৰতি শোভন ॥

৬ষ্ঠ শ্লোক ।

ক্ষত্ৰিয় কপিৰময়ে জগদপগত পাপং,
গপয়সি পয়োঁসি শমিত ভবতাপং ।
কেশব ধৃত ভৃগুপতিকূপ জয় জগদীশ হবে ॥৬॥

অসমীয়া ভাঙ্গনি ।

জয় জয় পৰশুৰাম রূপে অৱতার ।
তাপোন মাতৃক কাটি কৰিলা সংহাৰ ॥
ক্ষত্ৰিয়ক কাটিয়া কৰিলা বৃন্দামাৰ ।
ঝুম্‌ৰি (৩) জয় জয় ঈশ্বৰৰ ভৃগু অৱতার ॥

৭ম শ্লোক ।

বিতৰসি দিক্ষু বণে দিক্‌পতিকমণীয়ং
দশ মুখ মৌলিবলিং বমণীয়ং ।
কেশব ধৃত বামশৰীৰ জয় জগদীশ হবে ॥৭॥

অসমীয়া ভাঙ্গনি ।

জয় জয় শ্ৰীৰাম কৌশল্যা নন্দন
সমৰত মাৰিলাহা বাজা দশানন ॥
ঋষি-আজ্ঞা পাই জ্ঞানকীৰ্ত্তি বিহা কৰি ।
ঋমুৰি (৩) জয় জয় শ্ৰীৰামকপ আছা ধৰি ॥

৮ম শ্লোক ।

বহসি বপুৰি বিসদে বসনং জলদাভং,
হলয়তি ভীতি মিলিত যমুনাভং ।
কেশব ধৃত হলধৰকপ জয় জগদীশ হৰে ॥৮॥

অসমীয়া ভাঙ্গনি ।

জয় জয় হলধৰকপ আছা ধৰি ।
সমান কৰিলা ভূমি লাঙ্গলক ধৰি ॥
দৃষ্টক দমিয়া কৰা শাস্তক পালন ।
ঋমুৰি (৩) জয় জয় হলধৰ মুৰতি শোভন ॥

৯ম শ্লোক ।

নিন্দসি যজ্ঞবিধে বহুশ্ৰুতিজাতং,
সদয় হৃদয় দৰ্শিত পশুঘাতং ।
কেশব ধৃত বুদ্ধশৰীৰ জয় জগদীশ হৰে ॥৯॥

অসমীয়া ভাঙ্গনি ।

জয় জয় বুদ্ধকপ অগত তাৰণ ।
ওবেসা নগৰে হৰি কৰিলা গমন ॥

যজ্ঞ বিধি বেদক নিন্দা কৰে বাৰম্বাৰ ।

ঝুমুৰি (ও) জয় জয় ঈশ্বৰৰ বুদ্ধ অৱতাৰ ॥

১০ম শ্লোক ।

ম্লেচ্ছনি বহনিধনে কলয়সি কৰবালাং,

ধূমকেতুমিব কিমপি কৰালাং ।

কেশব ধৃত কঙ্কিশৰীৰ জয় জগদীশ হৰে ॥১০॥

অসমীয়া ভাঙ্গনি ।

জয় জয় কঙ্কিকপ ধৰি শ্ৰীহৰি ।

সমৰে চলিলা প্ৰভু হাতে খৰ্গ ধৰি ॥

কাটি মাৰি ম্লেচ্ছক কৰিলা বৃন্দামাৰ ।

ঝুমুৰি (ও) জয় জয় ঈশ্বৰৰ কঙ্কি অৱতাৰ ॥

১১শ শ্লোক ।

শ্ৰীজয়দেৱক বেৰিদ মুদিত মুদাৰং,

শৃণু সুখদং শুভদং ভবসাৰং ।

কেশব ধৃত দশবিধৰূপ জয় জগদীশ হৰে ॥১১॥

অসমীয়া ভাঙ্গনি ।

জয় জয় ঈশ্বৰৰ দশ অৱতাৰ ।

শুনন্তে মঙ্গল সুখ হোৱে নিৰন্তৰ ॥

হেন জানি দশৰূপ গুণা সৰ্বনৰ ।

ঝুমুৰি (ও) জয় জয় ঈশ্বৰৰ দশ অৱতাৰ ॥

২য় আখ্যা ।

শ্রীকৃষ্ণের জন্ম ।

দিহা

গোবিন্দ গোকুলে শ্রীধন (এ, এ,) মন
মোহন রাম ॥

পদ ।

পাচে দৈরকীক মাতিলন্তু দেৱগণে ।
থাকিয়োক মার ভয় নকরিবা মনে ॥
বিনু বাসা লৈলে আসি গৰ্ভুত তোমাৰ ।
হেন দেখি ভৈল বৰ আনন্দ আমাৰ ॥১॥
মাৰিবেক কংসে আক নকরিবা ভয় ।
বাখিবন্ত যছুবংশ তোমাৰ তনয় ॥
দৈৱকীক বুলি হেন আশ্বাস বচন !
আপোন থানক চলি গৈলা দেৱগণ ॥২॥
শুক নিগদতি ৰাজা শুনা পৰীক্ষিত ।
বোহিণী নক্ষত্র যেষে ভৈল উপস্থিত ॥

পৰম শোভন কাল ভৈল সিবেলাত ।
 সুৰভি শীতল সুমঙ্গল বহে বাত ॥৩॥
 দশোদিশ প্রসন্ন নিৰ্মল তাৰাগণ ।
 মধুকৰে গুঞ্জৰে পুষ্পিত দেখি বন ॥
 পৃথিবীত সুমঙ্গল মিলিল অপাৰ ।
 নদী নদ প্রসন্ন পঙ্কজে জাতিফাৰ ॥৪॥
 ভৈল মহা স্বচ্ছ অতি সজ্জনৰ মন ।
 আকাশত স্তুতি কৰে সিদ্ধ মুনিগণ ॥
 অসংখ্যাত দুন্দুভি স্বৰ্গক চানি বাৰে ।
 অপসৰা নাচে বিদ্যাধৰে গীত গারে ॥৫॥
 বৰিষন্ত পুষ্প দেৱ মুনি নিৰন্তৰ ।
 সাগৰৰ লগত গৰ্জ্জন্ত জলধৰ ॥
 মধ্য ৰাতি অতি অন্ধকাৰ ভৈল ছন্ন ।
 সেহি সময়ত উপজিল নাৰায়ণ ॥৬॥

— — —
 দিহা

হৰিময় লৈলোঁ শৰণ । যাদব মাধৱ
 বান্ধৱ ৰাম ॥ (এ হৰিময় লৈলোঁ শৰণ)

পদ ।

দৈৱকীৰ গৰ্ভে আসি ভৈলন্ত বেকত ।
 চন্দ্র যেন প্রকাশন্ত পূৰ্ব যে দিশত ॥

কমল লোচন চাৰি ভুজে চাৰি অস্ত্র ।
 কঠত কোঁস্তভ শোভে গারে পীতবস্ত্র ॥৭॥
 অমূল্য কিৰীটি বত্নগণে পাৰে ঝিকি ।
 তাৰ বশ্মি কেশচয় কৰে চিকি মিকি ॥
 মকৰ কুণ্ডলে স্তম্ভিত দুই কৰ্ণ ।
 স্তম্ভৰ শৰীৰ মেঘ সম শ্যাম বৰ্ণ ॥৮॥
 হিয়াত শ্ৰীবৎস পাস্তি গলে বনমালা ।
 কটিত প্ৰকাশ কৰে বত্নৰ মেখলা ॥
 কেয়ুৰ কঙ্কণে কৰে কৰত দীপিতি ।
 পাদ পদ্ম দুখানিক দেখেস্তে তৃপিতি ॥৯॥
 বত্নময় নুপুৰে কৰেস্তে আছে ঘোষ ।
 যাক মনে ধৰি পাৱে ভকতে সন্তোষ ॥
 শৰীৰৰ জ্যোতি সূতি-গৃহ প্ৰকাশস্ত ।
 অদ্ভুত বালক নন্দেৰে দেখিলস্ত ॥১০॥
 মোহোৰ গৃহত উপজিলা নাৰায়ণ ।
 পৰম বিস্ময়ে ভৈল তবধ নয়ন ॥
 মিলিল সস্তম অতি উল্লসিল প্ৰাণ ।
 আখে বেখে সপটে কৰিল গৈয়া স্নান ॥১১॥
 কৃষ্ণৰ জন্মত পাইলা মহা আনন্দক ।
 অযুতেক ধেনুমাণে দিলা ব্ৰাহ্মণক ॥
 বিষ্ণুৰ প্ৰভাৱ জানি ভয় পৰিহৰি ।
 কৰিবে লাগিল স্তুতি কৃতাঞ্জলি কৰি ॥১২॥

দিহা

হেলা নকৰিবা এ (এ) প্রাণ হৰি ।
নাম লো নাম লো মুখ ভৰি ॥

পদ ।

জানিলোঁ সাক্ষাতে তুমি পুরুষ পূৰাণ ।
নিৰঞ্জন আনন্দ স্বৰূপ সৰ্বজান ॥
তুমি সে কেৱলে সঁচা সবে মায়াময় ।
তোমাতেসে হস্তে হোৱে সৃষ্টি স্থিতি লয় ॥১৩॥
ব্রহ্মৰূপে ব্রজা পান্না বিষ্ণুরূপ ধৰি ।
কন্দৰূপে নিয়া প্রভু জগত সংহৰি ॥
খণ্ডিবাক লাগি পৃথিবীৰ মহাভাৰ ।
মোহোৰ গৃহত আগি ভৈলা অৱতাৰ ॥১৪॥
ৰাজা বোলাই ফুৰে দৈত্যগণ কোটি কোটি ।
সিনে দৈত্যগণ মাৰি কৰিবা নিগুটি ॥
দুষ্টক সংহৰি থাপিবাহা পুণ্য পথ ।
পূৰ্ববাহা প্রভু জগতৰ মনোৰথ ॥১৫॥
তোমাৰেসে ভকতিত ভুকুতি মুকুতি ।
কৰিলন্ত বন্দুদেৱে আৰো নানা স্তুতি ॥
কংসৰায়ক ডৰে তান থিৰ নোহে কায় ।
কৃষ্ণক বোলন্ত প্রভু শুনা অতিপ্ৰায় ॥১৬॥

তুমি উপজিবা শুনি আকাশী বচন ।
 পাপী কংসে মাৰিলে তোমাৰ ভ্রাতৃগণ ॥
 তোমাৰ কথাক এতিক্ষণে পাইবে জান ।
 খাণ্ডা ধৰি ধাইলা কংস অন্তক সমান ॥১৭॥
 সারধানে থাকা প্রভু ছয়া সচকিত ।
 পাপিষ্ঠক ডৰে মোৰ থিৰ নোহে চিন্ত ॥
 এহি বুলি বশুদেৱ মৌন ছয়া আছে ।
 দৈৱকীয়ে পুত্ৰ মুখ দেখিলন্ত পাছে ॥১৮॥

মহা পুৰুষৰ চিহ্ন দেখি মহা সতী ।
 পৰিস্থিতি কবন্ত বিস্ময় ছয়া অতি ॥
 যিটো ব্ৰহ্ম ৰূপ নিৰাকার নিৰঞ্জন ।
 তেস্তে তুমি জানিলোঁ সাক্ষাতে নাৰায়ণ ॥১৯॥
 একো থানে মনুষ্যে মৃত্যুৰ নেৰায় হাত ।
 নকৰে ভকতি যেবে মাধৱ তোমাত ॥
 তোমাৰ পাৱত য়েবে লৈবেক আশ্ৰয় ।
 তেবে সুস্থ ছয়া থাকে পৰম নিৰ্ভয় ॥২০॥
 য়েবে নষ্ট ভৈল লোক মহা প্ৰলয়ত ।
 তুমি মাত্ৰ অৱশেষ থাকাহা অন্তত ॥
 দুনাই কালৰূপ ছয়া নাৰায়ণ ।
 তোমাৰ চৰণে আবে লৈলোহোঁ শৰণ ॥২১॥

দুৰ্ঘোৰ কংসৰ ভয়ে তনু কম্পমান ।
 ভকতৰ ভয়হাৰী কৰা পৰিত্ৰাণ ॥
 তোমাক নজানে যেনমতে কংস পাপ ।
 ইটো দিব্য ৰূপ আবে সম্ভৱিয়ো বাপ ॥২২॥
 তোমাকেসে লাগি উদবেগ কৰে মন ।
 শঙ্খ চক্ৰ গদা পদ্ম ঢাকা নাৰায়ণ ॥
 কংস ভয়ে কম্পে মোৰ অজ্ঞানীৰ বুক ।
 এতেক বুলিয়া ভৈল দৈৱকী নিচুক ॥২৩॥
 হেন শুনি হাঁসি মাতিলন্ত চক্ৰপাণি ।
 উপৰি জন্মৰ কথা শুনা দুয়ো প্ৰাণী ॥
 পূৰ্বত আছিলো তুমি পৃথ্বী নামে সতী ।
 বন্ধুদেৱ আছিল স্নাতপা প্ৰজাপতি ॥২৪॥
 সৃষ্টি কৰিবাক ব্ৰহ্মা দুইকো আদেশিল ।
 দেখি দুয়ো প্ৰাণী ঘোৰ তপ আচৰিল ॥
 সহিলাহা হীম মহা বোঁজ বৃষ্টি বাত ।
 বায়ু ভঙ্গি থাকা কতো ভুঞ্জি পকাপাত ॥২৫॥
 আবাখিলা মোক তপ কৰি আশৰীশ ।
 বহি গৈলা দিব্য বাঢ় হাজাৰ বৰিষ ॥
 এইৰূপে দেখা দিয়া বোৰ্লে লোৱা বৰ ।
 বোলাহা পুলক হোক তযু সমসৰ ॥২৬॥
 এহি হোক বুলি ময়ো গৈলোঁ বৰ দিয়া ।
 নুখুজিলা মোক্ষ মোত মোহিলেক মায়া ॥

লোকত নেদেখি মোর সমকপ গুণী ।
 পৃথ্বীগর্ভ নামে পুত্র ভৈলোহৌ আপুনি ॥২৭॥
 অদিতি কশ্যপ পাছে ভৈলা তোরা দুই ।
 সিজন্মতো জন্মিলেঁ বামন পুত্র ছই ॥
 তৃতীয় জন্মত আবে নিজকপ ধরি ।
 উপজিলেঁ তোমাত সত্যক বক্ষা করি ॥২৮॥

দিহা

দৈরকী আই !
 থৈয়ে। নিয়া গোকুলত মোক পলুরাই ।

পদ ।

এইকপে চিন্তা লুহি কবা পুত্র স্নেহ ।
 ইজন্মে অরশ্চে মোক্ষ পাইবা এৰি দেহ ॥
 কংসক শঙ্কিয়ো য়েবে শুনিয়ে উপায় ।
 থৈয়ে নিয়া গোকুলত মোক পলুরাই ॥২৯॥
 উপজিব যোগমায়া যশোদার ঘৰে ।
 মোক থৈয়া তাক লৈয়া আসিয়ে সহবে ॥
 এহি বুলি দুই হস্তকো বিমুগ্ধ ভৈলা চুপ ।
 দুই হস্তব আগত ভৈলন্ত শিশুকপ ॥৩০॥

কৃষ্ণৰ আদেশ পাছে বসুদেৱে শুনি ।
ভাগিল নিহল তান পাৰৰ আপুনি ॥
পুত্ৰক কোলাত লৈয়া বজাইবে খোজন্তে ।
উপজিলা যোগমায়া যশোদাত হস্তে ॥৩১॥

দিহা

উপজিলা যোগমায়া যশোদাৰ ঘৰে (হে) ।

পদ ।

কৃষ্ণক কোলাত লৈয়া বজাইবে খোজন্তে ।
উপজিলা যোগমায়া যশোদাত হস্তে ॥
পালি পহৰীয়া নগৰীয়া দ্বাৰীগণ ।
দেৱীৰ প্ৰভাৱে সবে ভৈলা অচেতন ॥৩২॥
নিদ্ৰা গৈয়া পৰিল যতোক আছে ৰাখি ।
জাগি যিবা আছে সিয়ো নেদেখিল অঁগি ॥
বৃহত কপাট অতি আটোপ টঙ্কাৰে ।
দ্বাৰ সব বান্ধি আছে লোহাৰ হাঙ্গাৰে ॥৩৩॥
দেখি বসুদেৱক আপুনি ছুটে দ্বাৰ ।
সূৰ্য্য দৰ্শনে যেন গুছে অন্ধকাৰ ॥
পালি পহৰীয়া গৰো নজানিলা কেৱে ।
কৃষ্ণক কোলাত লৈয়া যাস্তু বসুদেৱে ॥৩৪॥

দিহা

যমুনা ! পাৰ কৰি থৈয়োৰে
নন্দেৰ কানাই ॥

পদ ।

বৰিষে কনিকা মেঘে ওপৰত গাজে ।
ফনায়ে ধৰিলা ছত্ৰ আসি সৰ্পৰাজে ॥
বাৰিষা যমুনা নদী ফেন ফোটকাৰ ।
টউ দেখি লাগে ভয় ভাঙ্গে বজোয়াৰ ॥ ৩৫ ॥
কৃষ্ণক দেখিয়া ভয়ে দিলা বাট মাজে ।
বামক দিলন্ত পন্থ যেন সিন্ধুৰাজে ॥
অপ্ৰয়াসে বসুদেৱে যমুনা ছেৰাইলা ।
একে নিমিষেকে গৈয়া গোকুলক পাইলা ॥ ৩৬ ॥
নিদ্ৰা গৈয়া গোৱাল সকল শুতি আছে ।
অচেতনে বশোদাক দেখিলন্ত পাছে ॥
কৃষ্ণক থৈলন্ত তান শয্যাতে শুৱাই ।
তাহান কণ্ঠাক লৈয়া আসিলা দুনাই ॥ ৩৭ ॥
দৈৱকীৰ লগে শুৱাই থৈলা মহাবল ।
পূৰ্বৱৰ্ত্তে পিন্ধিলন্ত আপুনি নিহল ॥
দুনাই দুৱাৰত সব কপাট লাগিলা ।
শিশুৰ ক্ৰন্দন শুনি প্ৰহৰী জাগিলা ॥ ৩৮ ॥

লরবন্তে বক্ষিয়া কংসত জান দিল ।
 শুনা প্রভু দৈরকীৰ পুত্র উপজিল ॥
 শুনি কংস উঠিয়া বিহ্বল ভৈল বৰ ।
 এহি মোৰ মৃত্যু বুলি দিলেক লরব ॥৩৯॥
 পথত পৰন্তে যাস্তু আউল জাউল কেশ ।
 যম যেন ভৈল সূতি-গৃহত প্রবেশ ॥
 কৃষ্ণৰ কিল্কৰে কহে শুনা সৰ্ববজনে ।
 তৰিবা সংসাৰ হৰি-কথাৰ শ্রৱণে ॥
 সমস্ত ধৰ্ম্মৰ বাজা মাধৱৰ নাম ।
 জানি নিবন্তৰে সবে বোলা বাম বাম ॥৪০॥

৩য় অধ্যায় ।

শ্রীকৃষ্ণৰ পচতি ।

শ্লোক ।

জয়তি জগন্নিবাসো দৈবকী জন্মবাদো,
ব্রজপুৰ পৰিষদী বক্ষিতো যো স্বধন্যঃ ।
স্থিৰতব বৃজিনস্নঃ সন্মিতা শ্রীমুখেন,
ব্রজপুৰ বনিতানাং বর্দ্ধয়ন্ কাম দেবঃ ॥

সূত্র ।

গৃহে সমাগ্নিক লোক ! যোহৰি পৰম পুৰুষ ভগবন্ত, যোহৰি
অনাদি অনন্ত, সত্যবন্ত, যাহাৰ কটাক্ষত সৃষ্টি স্থিতি লয় হৈয়াছে,
যাহাৰ নাম শ্রবণ মাত্ৰকে চাওঁল পৰ্য্যন্ত পৰম গতি পাইয়াছে,
আৰ যি কালত অনাদি সৃষ্টি পাতিবাৰ মন ভৈলাহা, সত্ত্বগুণে
সোনাৰ লাম্বল সুবল অঞ্জিলা, বজো গুণে কপাৰ লক গক ভৈলাহা,
তমোগুণে আপুনি বাহক নাৰায়ণ, অনাদি পৃথিবীখান কৰিণা
খনন, ধন্য অৰ্থ কাম মোক্ষ তাহাতে অঞ্জিলা, সত্ত্বব্জন্তম গুণে
সহজে জন্মাইলা, সৃষ্টি পাতিবাৰ হেতু ব্রহ্মাতে অৰ্পিলা, অনাদি
পুৰুষ হৰি বৈকুণ্ঠে চলিলা ॥ সেই শ্রীকৃষ্ণৰ জন্ম-যাত্রা-পচতি
কৰ্ম্ম সভামধ্যে কহে, তাহাক দেখহ, শুনহ, নিবন্তৰে হৰি বাম
হৰি বাম ।

গীত ।

কৃষ্ণৰ পচতি নন্দে, কৰিবে
লাগিলা (হে) ॥

পদ ।

নন্দে দিলা আদা লোন গোপীৰ ঘৰে ঘৰে (হে) ।
যশোদাই দিলন্ত যান সবে গোপীৰ ঘৰে (হে) ॥

গীত ।

আহা সখি আহা বাই (এ,এ,) নন্দ
ঘৰে যাওঁ ।
অদ্ভুত বালকৰ মুখ নয়ন ভৰি চাওঁ ॥

পদ ।

গোপী বোলে আহা সবে নন্দ-ঘৰে যাওঁ ॥
অদ্ভুত বালকৰ মুখ (এ,এ,) নয়ন ভৰি চাওঁ ।
উপজিলা বাম কৃষ্ণ নয়ন ভৰি চাওঁ ॥

ঝুগুৰি ।

গোৱালনী বাই !

নন্দৰ গৃহক লাগি কোন পন্থে যায় ॥

পদ ।

এই পশ্বে যায় হরি এই পশ্বে যায় (হে) ।
আজি নন্দে গোবিন্দর পচতি কবয় (হে) ॥

ভট্টমা ।

জয় জয় যতুকুল কমল প্রকাশক
নাশক কংসক প্রাণ ।
জয় জয় ভক্তক ভকতি বীতি নীতি
করলেক দান ॥

জয় জগন্নাথক মুকুতি দায়ক
শায়ক শাবঙ্গধারী ।
দুষ্ট অবিষ্টক মুষ্টিক মা বল
চরণে বন্দে। মুবাৰি ॥

ধৰি গোবর্দ্ধন বাত বৰিষণ
ইন্দ্র ভৈলা দর্পচূৰ ।

ত্রিভুবন কাম্পক কালিক সর্পক
দর্পক কবিলেক চূৰ ॥

নন্দ নন্দন বন্দন দেৱক
যাকৰি সব গোপ মুখে অন্ন ।

মাগল ভাগল দ্বিজ নিজ কৰ্ম্মক
গৰ্ব্বক করলেক চূর্ণ ॥

যে দুখ দাহক পাবক ভাবক

পূবল পূব মনকাম ।

জগজ্জন জীরন যাতন ঘটন

যাব এহি গুণ নাম ॥

নিবন্তবে হবি বাম হবি বাম ॥

ভট্টমা ।

যোহি ঈশ্বর যোহি উতপাতক

নাশক এ দুখ মূল ।

কলি মল অনল বামক বাণী

নাহি নাহি সমতুল ॥

ব্রহ্মা মহেশ্বর যাকেবি কঙ্কব

তাকবি চরণ গুণ মহা লেছ ।

তাকবি চরণে ঋদ্ধি বুদ্ধি সিদ্ধি

তাহে চরণে চিত্ত দেছ ॥

সব অপবাধক বাধক ওহি সাধক

পূবল পূব মনকাম ।

কহে কৃষ্ণ কঙ্কবে শঙ্কবে ভনে

ডাকি বোলছ বাম বাম ॥

নিবন্তবে হবি বাম হবি বাম ॥

ঝুমুৰি ।

মুবাৰি (এ হে) পৰমানন্দ ।

পদ ।

কি দিয়া পূজিম মই বঙ্গা চৰণ (হে) ॥

সূত্র ।

ওহে সমাজিক লোক ! যোহি ঈশ্বৰ চৰাচৰ গুৰু ভগবান
নন্দক মন্দিৰে অৱতাৰ ভৈলাহা ; তাহাক দেখিয়া নন্দে সপটে
মান কৰিলাহা । তদনন্তৰে গোপ গোপী সব অহা অহা চলিতে
ভৈলাহা ॥ তাহাক দেখহ, শুনহ, নিবন্তৰে হৰি বাম হৰি বাম ॥

গীত ।

চল আকিৰে হে, চল সব নন্দ-ঘৰে
যাওঁ । আকি অগো মাই চল সব
নন্দ-ঘৰে যাওঁ ॥

পদ ।

এহি বুলি পাৰিলা উকলি ।

(হে অগোমাই ! এহি বুলি পাৰিলা উকলি) ।

(বজাইলা কিৰে হে)

বজাইলা গৃহৰ সবে জয় কৃষ্ণ ধ্বনি ॥১॥

পিন্ধে নেত শাৰী ভাল কাচে ।

(কুকুমৰে বে হে) কুকুমে বচিত ছয়ো কুচ ॥২॥

কৃষ্ণব কিঙ্কবে এড়ু ভনে ।

(হরি হরি বে হে) হরি হরি বোলা সর্বজনে ॥৩॥

(আকি অগোমাই চল সব নন্দ-ঘৰে যাওঁ ।)

সূত্র ।

ওহে সমাজিক লোক ! পরিপূর্ণ ভগবান নন্দক মন্দিৰে
অৱতাৰ ভৈলাহা ; তাহাক দেখহ, শুনহ, নিৰন্তৰে হৰি বাম
হৰি বাম ॥

গীত ।

হৰষে গোপিনী পোচ কিৰে
এ ঘৰে ঘৰ ।

পদ ।

চল সবে যাওঁ, নন্দৰ মন্দিৰে

দেখোহোঁ নন্দৰ নন্দন ।

মুৰতি মুৰাৰি দেখোঁ নেত্র ভৰি

সাম্ফল কৰোঁ নয়ন ॥১॥

দেখিবাক ভাল নয়ন কজ্জল

মুখে শোভে স্নিত হাঁসি ।

কৌস্তভে শোভিত শ্ৰীবৎস লাঞ্ছিত

মুনিগণ হৃদি-বাসী ॥২॥

আজানু লম্বিত বাহু সুবলিত
বনমালা কবে কান্তি ।

কোটি সূর্য্য সম দেখি নিকপম
মুখ পদ্ম কবে কান্তি ॥৩॥

দেখি মুখ কান্তি পলায় তাব পান্তি
উর্দ্ধ পশ্বে উরি বৈল ।

নয়ন যুগল দেখি উতপল
দিবসে মুদ্রিত ভৈল ॥৪॥

এহি বুলি গোপ গোপিনী সঘনে
উচ্ছবিলা বাম বাম ।

কৃষ্ণব কিস্কবে ভনে বত্নাকবে
মুখে হৌক কৃষ্ণ নাম ॥৫॥

ঝুমুৰি ।

শিঙ্গা বাজে শঙ্খ বাজে আৰু বাজে বেণু ।
পদ ।

আকাশে ছন্দুভি বাজে আহে বাম-কানু ॥

বাগ-সঙ্গ মালিতা ।

যি কালত গোলোকত বৈকুণ্ঠ বাসী ধত ।
চলিবে লাগিলা সবে বাধাৰ বাক্যত ॥

বৈকুণ্ঠ বাসীৰ লাগিলেক হুলস্থূল ।
 গৃহৰ বজাইলা সবে কৰিয়া আন্দোল ॥
 আপোন ৰূপত আছে দেৱ নাৰায়ণ ।
 ভক্ত সমন্বিতে তৈতে কৰে আলোচন ॥
 দেৱগণে স্থানে স্থানে জন্ম ধৰিয়োক ।
 পাৰিষদগণ মোৰ লগত আসোক ॥
 এহি বুলি পঞ্চ স্বৰে শব্দ কৰিলা ।
 সেহি শব্দে শাৰঙ্গ যে ৰাগ উপজিলা ॥
 উপজিয়া ৰাগে পাচে স্তুতি কৰিবাক লৈল ।
 মন্ত্ৰণা কৰিয়া সবে বুলিবাক লৈল ॥
 ৰাগে সমে মালিতা শুনয় সৰ্বকালে ।
 অক্ষয় পুণ্যক সাঞ্জে এহি ৰবিতলে ॥
 পাপ নাশ পুণ্যোদয় হোৱে অভ্যুদয় ।
 পুল্লে পৌল্লে ধনে জনে তাহাক নেৰয় ॥
 ত্ৰীযুক্ত হৈয়া সবে বোলা জয় জয় ।
 পৰম মঙ্গল্য দেৱ কৃষ্ণ কৃপাময় ॥

সূত্ৰ ।

ওহে সমাজিক লোক ! তদনন্তৰে সৰ্ব্ব যাদৱৰ গৰ্গ নামে
 পুৰোহিত ভৈলাহা ; বসুদেৱৰ আজ্ঞায়ে নন্দৰ মন্দিৰে চলিতে
 ভৈলাহা । তাহাক দেখহ, শুনহ, নিৰন্তৰে হৰি ৰাম হৰি ৰাম ॥

গীত ।

চলিলন্ত গগ' মুনি (এ) কপালে দীৰ্ঘ
ফোট (হে বাম বাম কপালে দীৰ্ঘ
ফোট) । হাতত কৰষ্ঠিমালা শিৰে
জটাজুট (হে) ॥

পদ ।

মুখে গোবিন্দৰ গুণ সঘনে উচ্ছবে ।
শ্রক-শ্রব দুই হস্তে ধৰি মুনিবৰে ॥
গলে অক্ষমালা জলে স্কন্ধে যজ্ঞসূত ।
পৰম পণ্ডিত বিজ নিজ কৰ্ম্মে বত ॥
স্বৰ্গে বৃহস্পতি যেন বিদ্যাৰ সাগৰ ।
দয়ারন্ত মহাঘনী জ্যোতিষেৰ ভাগুৰ ॥
তাহাৰ মহিমা কিবা বৰ্ণাইবোহঁ। ঐত ।
শঙ্কৰে বচিলা পদ শুনা অবিৰত ॥

সূত্র ।

অনন্তৰে গৰ্গক দেখিয়া নন্দে বোলে:—“ওহে মুনিৰাজ ! তুমি
জ্যোতিষক জানাহা, বেদতো পার্গত ; আমাৰ পুল ছহাস্তৰ জাত-
কৰ্ম্ম কৰাহা” । এহি নন্দ বাক্য শুনিয়া গৰ্গে বোলে:—“ওহে
মহাৰাজ ! আমি জ্যোতিষক জানোহঁ, বেদতো পার্গত ; তোমাৰ
পুল ছহাস্তৰ জাত-কৰ্ম্ম কৰোহঁ । যেবে আপুনি সবাক্তো জানাহা,

লোকত প্ৰমাদ মিলিব” । এহি গৰ্গ মুনিৰ বাক্য শুনিয়া নন্দে
বোলেঃ—“ওহে মুনিবাজ ! আমাৰ অভ্যন্তৰে প্ৰবেশহ, জ্ঞাতিবৰ্গ
কেহো নজানিব, ছুই তনয়ৰ জাত-কৰ্ম্ম কৰাহা” । নিবন্তৰে হৰি
বাম হৰি বাম ॥

লেচাৰি ।

গৰগে বোলন্ত ভগৱন্ত কিনো ভাগ্যোদয় মিলিলন্ত
আজি সুপ্ৰভাতে পুহাইল ইতো বজনী ।
নন্দ ঘৰে বহু মাথ পাইবো পিঠা লাক অন বহু খাইবো
লহ লহ কৰি জিহ্বাৰ পৰয় পানী ॥
হাতত লাখুটি মালা গুটি কাষন্তে হৃদয় যায় ফুটি
হাতে তাক বাৰি লই যাস্ত ধীবে ধীবে ।
মুগু ভৈল তাৰ লববৰ দাৰি গোকে তাৰ ভোণোকাৰ
চলিবে লাগিল দাঁঘল দন্ত প্ৰকাশি ॥

সূত্ৰ ।

‘ওহে সমাজিক লোক ! অনন্তৰে গৰ্গ গৈয়া অভ্যন্তৰে প্ৰবেশ
কৰিয়া যে নাম থৈলাহা তাহাক দেখহ, শুনহ, নিবন্তৰে হৰি বাম
হৰি বাম ॥

লোহিত নয়ন, আদি সত্যত গুৰু বৰ্ণ চতুৰ্দাল, হিমশ্যাকেশ
বেদমূৰ্ত্তি দাপবত ছৰ্দাদল গ্ৰাম দিবাহ, কলিত কৃষ্ণ বৰ্ণ দিবাহ,
পূৰ্ণকপ সৰ্বানন্দ, বসুদেৱ তনয় পদে বাসুদেৱ নাম ভৈলাহা, বা
পদে বাসুদেৱ নাম ভৈলাহা । ওহি তনয়ক বহু বক্ষা কৰিবাহা,
তাহাব কল্যাণ সাধিবাহা, নিবন্তৰে হৰি বাম হৰি বাম ॥

গীত ।

গৰগ আসিলা গগনা পাতিলা
(এহাৰে কৃষ্ণএ) পাতিলা সুবৰ্ণছনি ।
(ও বাম দৈৱকী-নন্দন কৃষ্ণএ) ॥

এক নাম থৈলা বাম দামোদৰ
আক নাম চক্ৰপাণি ॥১॥

জয় জয় জয় পৰম মঙ্গল
জয় বামুদেৱ বাম ।

জয় নন্দ-সুত কৰ্ম্ম অদভুত
চৰণে কৰেঁ! প্ৰণাম ॥২॥

জয় যদুপতি কৃষ্ণ মোৰ গতি
তব পদে হোক গতি ।

মুকুন্দ মুৰাৰি গোবৰ্দ্ধনধাৰী
মাগোহোঁ নিষ্ঠ ভৱতি ॥৩॥

গোপাল গোবিন্দ প্ৰভু দেৱ মুকুন্দ
বিভূ প্ৰভু পদ্মপানি ।

পদ সুললিত মাধৱ পণ্ডিত
বৰ্ণাইলা হৃদয়ে জানি ॥৪॥

মংগল অৱতাৰ জলৰ ভিতৰ
মহা মীন ৰূপ ধৰি ।

সাগৰে নধৰে তব কলৈৰৰ
 উদ্ধাৰিলা বেদ চাৰি ॥৫॥
 কুৰ্ম অৱতাৰ জলৰ ভিতৰ
 মথিলা সাগৰ বৰ ।
 অমৃতক নিয়া দেৱক ভুঞ্জাইলা
 বধিলা যত অশ্বৰ ॥৬॥
 ববাহ স্বৰূপে জগতৰ বাপে
 বধিলা অশ্বৰ বৰ ।
 জলে জাম্প দিয়া দশন ভিৰিয়া
 কৰিলা ভূমি উদ্ধাৰ ॥৭॥
 নৰ সিংহৰূপে জগতৰ বাপে
 অলৌকিক ৰূপ ধৰি ।
 প্ৰহ্লাদক জ্ঞান দিলা নাৰায়ণ
 কশিপু হৃদি বিদাৰি ॥৮॥
 বামন নৃৰতি ধৰি যত্নপতি
 তিনি পদ ভূমি লৈল ।
 বলিক চলিলা ইন্দ্ৰক স্থাপিলা
 থাকা ঘাবে সৰ্বকাল ॥৯॥

যামদগ্নী স্মৃত (ও হৰি হৰি),
 কৰ্ম্ম অদভুত (ও হৰি হৰি)

কুঠাব ধৰিয়া কৰে (এ আজি নন্দ ঘৰে,
উকলি জোকাৰে কৃষ্ণৰ পচতি কৰে এ) ।

ক্ষত্ৰিয়ক বধি ভূমি নিৰবধি

খণ্ডাইলা ভূমিৰ ভাৰ ॥১০॥

জয় শ্ৰীৰাম গুণে অনুপম

কৌশল্যাত অৱতৰি ।

ঋষি আজ্ঞা পালি ধনুক ভাঙ্গিয়া

জানকীক বিহা কৰি ॥১১॥

লক্ষ্মী বিবাহিতা সীতা সুবৰ্ণিতা

অনুজ ভ্ৰাতৃ লক্ষ্মণ ।

পিতৃ আজ্ঞা পায়। বণক চলিলা

বধিলা বান্ধসগণ ॥১২॥

জনক জিয়াবী ৰাৱণে হৰিল

বান্ধিলাহা সেতু বৰ ।

ৰাৱণৰ মাথ কাটি বঘুনাথ

কৰিল! সীতা উদ্ধাৰ ॥১৩॥

জয় বলোৰাম সৰ্বগুণ ধাম

অস্ত্ৰ যে ভৈলা নাঙ্গল ।

দুহুট বিমৰ্দ্দক সন্তুক পালক

হুফ পুন্ট সৰ্বকাল ॥১৪॥

বুদ্ধ অৱতাৰ . ধৰি দামোদৰ

ওৰেষাত প্ৰবেশিলা ।

যাৰ পদ সেবি জয়দেৱ কবি
 মাতৃ-গমন পাপ এৰাইলা ॥১৫॥
 কন্ধি অৱতাৰে শ্লেচ্ছক সংহৰি
 খড়গ চৰ্ম্ম হাতে ধৰি ।
 তোমাৰ তনয় মনুষ্য নহয়
 এস্তু পূৰ্ণ ব্ৰহ্ম হৰি ॥১৬॥
 কৃষ্ণৰ চৰিত্ৰ মধুৰ সঙ্গীত
 ভাগৱত অৰ্থ সাৰ ।
 শ্ৰীমাধৱ দত্ত উপাধ্যায় কৃত
 তুষ্ট হৈবা দামোদৰ ॥১৭॥

সূত্ৰ ।

ওহে সমাজিক লোক ! তদনন্তৰে গোপ গোপী সব আসিয়া
 শ্ৰীকৃষ্ণ শিৰে কুস্তম বৰিষে, হালদি গোবস তৈল জল মোট ভৰিয়া
 সিঞ্জে, নন্দৰ তনয় । তাহাক দেখহ, শুনহ, নিবন্তৰে হৰি ৰাম
 হৰি ৰাম ॥

গীত ।

আলো ভাই ! (ও আলো ভাই)
 গোকুলে উদয় যত্নমণি । আনন্দে
 নন্দেৰ পুৰী চানি ॥

পদ ।

গোপ গোপী আসিয়া হৰিষে ।
 কৃষ্ণশিৰে কুসুম বৰিষে ॥১॥
 হালধি গোবস মোট ভৰি ।
 অন্তো অন্তে সিঞ্চি বঙ্গ কৰি ॥২॥
 মোট জলে শৰীৰ ভিজায় ।
 বঙ্গে নাচে যত গোপ-জায়া ॥৩॥
 কৃষ্ণ যশোদাৰ মুখ চাই ।
 প্রেম-ভাৱে নয়ন যুৰাই ॥৪॥

সূত্র ।

ওহে সমাজিক লোক ! অনন্তৰে গোপ গোপী সব আসিয়া
 চাপৰি কৰতাল মৃদঙ্গ বজায় । হৰি ধ্বনি কৰিয়া কৰে উকলি
 জোকাৰ । হেন মহোৎসব কৰিয়া আছে নন্দে । তদনন্তৰে
 দৈবজ্ঞ আনিয়া জাতকল্প কৰাইলা । তাহাক দেখহ, শুনহ,
 নিবন্তৰে হৰি ৰাম হৰি ৰাম ॥

গোপগণে আসিয়া হৰিষে ।
 নাচে হাঁসে কুসুম বৰিষে ॥
 ঋষিগণে হৰি ধ্বনি কৰি ।
 সঘনে স্তম্বে হৰি হৰি ॥

গীত ।

শিক্ষা শত্ৰু ভেৰু ঢাক ঢোল ।
গগনে পূৰিলা হৰি বোল ॥

পদ ।

কতো উঠি কৰে জয় জয় ।
উপজিলা নন্দৰ তনয় ॥

সূত্ৰ ।

ওহে সমাজিক লোক ! অনন্তৰে বৃদ্ধগণ মহাহৰিষে আনন্দে
মন মগ্ন হৈয়া অলো অলো সাপটি মাটিত লুটিয়া যায়, আনন্দ কৰয় ।
তাহাক দেখহ, শুনহ, নিৰন্তৰে হৰি বাম হৰি বাম ॥

সভাত যতোক বৃদ্ধ আছে ।
উঠি সবে আনন্দত নাচে ॥
অলো অলো ধৰা ধৰি কৰি
মাটিত বাগৰি ফুৰে ।
কৃষ্ণৰ কিঙ্কৰে এভু ভনে ।
হৰি হৰি বোলা সৰ্ব্বজনে ॥

সূত্ৰ ।

ওহে সমাজিক লোক ! যোহি পৰম ঈশ্বৰ পৰম পুৰুষ-উত্তম,
বাহাৰ কটাক্ষত সৃষ্টি স্থিতি লয় হৈয়াছে ; ব্ৰহ্মা কদ্ৰ ইন্দ্ৰাদি বাহাৰ

চৰণ কিক্বৰ। তাহাৰ নাম স্মৰণ মাত্ৰে চাণ্ডাল পৰ্য্যন্ত পৰম গতি
পায়। পৰম ঈশ্বৰ ৰূপে, পিতৃ-মাতৃৰ আগত উপজি, জন্মৰ কথা
কয়। মনুষ্যৰূপে গোকুলে পলাইল। সেই ত্ৰীকৃষ্ণৰ জন্মযাত্ৰা
পচতি কৰ্ম্ম সভা মध्ये কহয়; তাহাক দেখহ, শুনহ, নিবন্তৰে
হৰি বাম হৰি বাম ॥

আজি গোকুলত আনন্দ মিলিল হৰি বাম এ।

গোকুল ঢাকি জোকাৰ পৰিল হৰি বাম এ ॥

দিহা

পূৰ্ণ অৱতাৰ হৰি পূৰ্ণ অৱতাৰ।

নজানিয়া লোকে বোলে নন্দেৰ

কুমাৰ ॥

জন্ম-যাত্ৰা পচতি সমাপ্ত ॥

৪র্থ অধ্যায় ।

পূতনা-বধ ।

দিহা

পাঞ্চিলেক পূতনা'ক কংশ
নৃপবরএ ।

পদ ।

শিশু মাৰি ফুৰে গ্রাম নগৰত পশি ।
বালক ঘাতিনী তাই দাক্ষণ বাক্ষসী ॥
শ্রৱণ কীৰ্ত্তন যৈত কৃষ্ণৰ নকৰে ।
তৈতেসে বাক্ষসীগণে বিঘিনি আচৰে ॥১॥
গোকুলত আছন্তু সাক্ষাত দেৱ হৰি ।
কি কৰিতে পাৰে তাই চেৰী নিশাচৰী ॥
কুবন্তে ভ্রমন্তে পাছে পূতনা পিশাচী ।
পোকুলক পাইল দিব্য নাৰীবেশ কাছি ॥২॥
মালতী ফুলৰ ভিতৰত দিলে থোপা ।
বান্ধি আছে সুন্দৰী উচ্ছল কৰি থোপা ॥

উচ্ছ কুচ বৃহত নিতম্ব কৃশ কটি ।
 পিন্ধি নেত সাৰী ফুৰে ব্ৰজত পৰ্য্যটি ॥৩॥
 কুণ্ডলৰ কাস্তি চিকিমিকি কৰে কেশ ।
 সেহি বঞ্জি আছে মুখ-কমল বিশেষ ॥
 হাতত ফুৰায় পদ্য বদন হসিত ।
 আসিলন্ত লক্ষ্মী যেন স্বামীক দেখিত ॥৪॥
 হাস্য লাস্য কটাক্ষে মোহিল যত গোপী ।
 নবাধয় কেৰে কপ দেখি থাকে চুপি ॥
 পতুলি পতুলি ফুৰে চাৰালক চাই ।
 পশিল নন্দৰ ঘৰে নিবাসন্তা নাই ॥৫॥
 দেখিলন্ত শিশুক সাক্ষাত আছে শুতি ।
 নজুলন্ত বহি যেন ভয়ে আছে পুতি ॥
 জগতৰ অত্মা হৰি জানি পূতনাক ।
 আখি মুন্দি বহিলা নুবুলি কিছু বাক ॥৬॥
 যাক খুজি ফুৰিবো হাততে পাইলোঁ তাক ।
 দেখাৱন্ত অতিশয় শিশুৰ চেষ্ঠাক ॥
 আছাবন্ত ভৰি ভোকে কান্দন্ত শয্যাত ।
 দেখি নিশাচৰী হাঁসি মেলিলেক হাত ॥৭॥
 কৃষ্ণক নজানি গোৱালৰ শিশু বুলি ।
 দুই হাতে সাবটি কোলাত লৈলা তুলি ॥
 যেন মুঢ়ে জৰী বুলি ধৰিলেক সাপ ।
 নুবুজিলে একো জনে ৰাক্ষসীৰ কাপ ॥৮॥

যশোদা বোহিণী পূতনাৰ ৰূপ চাই ।
 বাধিবে নোৱাৰি ভৈল তবধ পৰায় ॥
 শিশুক মাৰিতে নিশাচৰীৰ যতন ।
 কৃষ্ণৰ মুগত দিলে বিষযুত স্তন ॥৯॥
 আটি ধৰি হৰি কোপে মুখে লম্পিলন্ত ।
 স্তনে সমঘিতে তাইৰ প্ৰাণ শুষিলন্ত ॥
 হাতে হেম্পছিয়া মৰ্ম্মছেদ পীড়া পাই ।
 এৰ এৰ বুলি অতি পিশাচী চেঞ্চায় ॥১০॥
 ঘামিল শৰীৰ আছাৰয় হাত ভৰি ।
 চক্ষু ওলোটাই কান্দে ঘোৰ নিশাচৰী ॥
 মৰেঁ। মৰেঁ। বুলি ঘোৰ ত্যজিলে আটাস ।
 তৈলোক্যৰ লোকৰ মিলিল মহা ত্ৰাস ॥১১॥
 স্বৰ্গ মৰ্ত্ত্য পাতাল একত্ৰ লয়া লৰে ।
 ভুঁই গৈল সৰ্বলোকে বোলে বজ্ৰ পৰে ॥
 স্তনৰ পীড়াত তাইৰ হৰিল চেতনা ।
 বেষ্ট বাই নিজ ৰূপে পৰিল পূতনা ॥১২॥
 মাৰিবাক দিলা স্তন ঘোৰ নিশাচৰী ।
 তাইকো জননীৰ গতি দিলা দেৱহৰি ॥
 সমস্ত শাস্ত্ৰৰ ইসি পৰম যুকুতি ।
 বোলা ৰাম ৰাম পাইবা হাততে যুকুতি ॥১৩॥

৫ম আখ্যা ।

দধি-মথন ।

দিহা

(এ) দধি মথে, হে মথে দধি মথিবার
মন । কোলাত চারাল কান্দে তাকে
নেদে স্তন ॥

পদ ।

পৰীক্ষিত বাজাত কহন্ত শুকমুনি ।
দিনেক যশোদা নারী নন্দৰ ঘৰণী ॥
ভিন্ন ভিন্ন কার্যে নিয়োজিল সব দাসী ।
মথিবাক লাগিল আপুনি দধি আসি ॥১॥
সুমৰি কৃষ্ণৰ সব বালক চৰিত ।
দধিক মথন্তে যশোদায়ে গারে গীত ॥
ক্ষৌম বস্ত্ৰ প্রকাশে নিতম্ব কুশ কটি ।
সোনাৰ মেখলা তাত বান্ধি আছে অতি ॥২॥

আজোৰম্ভে লৰে অতি কুণ্ডল কঙ্কন ।
 পুত্ৰৰ স্নেহত স্ৰৱে কম্পে দুয়ো স্তন ॥
 খসি খসি পৰে সব খোপাৰ মালতী ।
 ঘামিল বদন ভাগৰিল মহা সতী ॥৩॥
 কৃষ্ণে সেহিবেলা জননীৰ প্ৰীতি সাধি ।
 মথনিত ধৰি মথিবাক নেদে দধি ॥
 দেখি কোলে লই সতী পিয়ালন্ত স্তন ।
 আনন্দে পুত্ৰৰ চাস্ত প্ৰসন্ন বদন ॥৪॥
 অনন্তৰে দেখন্ত উতলি দুধ পৰে ।
 পুত্ৰক এবিয়া সতী গৈলন্ত লৱৰে ॥
 স্তন পিবে নপাই কোপিল দামোদৰ ।
 কামোৰন্ত দন্তে অতি অকণ অধৰ ॥৫॥
 কপটে কান্দন্ত নয়নৰ পৰে পানী ।
 ভাঙ্গিলা মথনি মাঠি পটাণ্ডটি হানি ॥
 ভুঞ্জে নৱনীত হৰি কোপে পশি খুপি । ।
 দুধক নমাই আসি দেখে পাছে গোপী ॥৬॥
 ভাঙ্গি আছে দৈব হাণ্ডি নলৱে বিপত্তি ।
 পুত্ৰৰ জানিয়া কৰ্ম্ম হাঁসিলন্ত সতী ॥
 কৃষ্ণক নেদেখি তৈত চাই ফুৰে পাছে ।
 দেখন্ত খুপিত উৰলত বসি আছে ॥৭॥
 শঙ্কিত নয়নে নৱনীত চুৰি কৰে ।
 পেলাই দেয় খায় সব পোষণ বানৰে ॥

হেন দেখি যশোদা হাতত লৈল বাৰি ।
 জুপি জুপি যাস্তু পিপৰাৰো নাই সাৰি ॥৮॥
 মাৰিবে আসস্ত মাৰে দেখি কৃষ্ণ ডৰে ।
 দিলস্ত লৱৰ ভিৰে নামি উৰলৰে ॥
 পাছে পাছে যশোদা পুল্লক নেস্ত খেদি ।
 ভয়ে যেন পলাস্ত মাৰক লাগ নেদি ॥৯॥
 যোগী যাক নপাস্ত নিশ্চল মনে সদা ।
 হেন মাধৱক খেদি ফুৰস্ত যশোদা ॥
 শ্ৰোণি ভৰে শিখিল কৰিলে তান গতি ।
 স্থলকিল খোপা খসি পৰিল মালতী ॥১০॥
 পলাবে নপাৰি যেন কৃষ্ণ আছা বই ।
 কান্দন্ত কপটে ছয়ো হাতে আখি মই ॥
 তবধ নয়নে চাস্ত মাৰক ভয়ত ।
 লগ পাই আসি সতী ধৰিল হাতত ॥১১॥
 খাবো তোৰ মুণ্ড পুতাই আজি যাইবি কই ।
 হাণ্ডি ভাঙ্গি সমস্ত কৰিলি নাশ দই ॥
 ভয়ত কৃষ্ণৰ যেন তনু তবতৰ ।
 দেখিয়া যশোদা বাৰি এৰিলা হাতৰ ॥১২॥

দিহা

কৃষ্ণই কান্দে ।

অভাগিনী যশোদাই উৰলত বান্ধে ॥

পদ ।

আনিলন্ত আঁজুৰি ভৎসিয়া বাবে বাৰ ।
 কৃষ্ণক বান্ধিবে মতি ভৈল যশোদাৰ ॥
 নজানন্ত গোপী কেনে প্ৰভাৱ কৃষ্ণৰ ।
 নাই পূৰ্বাপৰ যাৰ বাহিৰ ভিতৰ ॥১৩॥
 হেন মাধৱক গোপী পুত্ৰ মানি বলে ।
 সামান্য শিশুক যেন বান্ধে উৰুথলে ॥
 কৃষ্ণক বান্ধন্ত অতি যশোদা স্নন্দৰী ।
 নুযুৰিলে দেখন্ত আঙ্গুল দুই জৰী ॥১৪॥
 আনি আৰু জৰী সতী তাতে যোৰা দিল ।
 বান্ধি চাৰে সিয়ো দুই আঙ্গুলে নাটিল ॥
 দুনাই জৰী যুৰিয়া গাৱৰ বলে আটে ।
 দেখে গোপী তথাপি আঙ্গুল দুই নাটে ॥১৫॥
 এহিমতে গৃহত পাইলন্ত যত জৰী ।
 আনি আনি যোৰা দিয়া বান্ধন্ত স্নন্দৰী ॥
 তথাপিতো নোযোৰে আঙ্গুল দুই আসি ।
 দেখি সব গোৱালীৰ বঞ্জে উঠে হাঁসি ॥১৬॥

যশোদায়ে হাসন্তু বিন্ময় দেখি কৰ্ম্ম ।
 পীড়িলেক ভাগৰে শৰীৰে বহে ঘৰ্ম্ম ॥
 মাতৃৰ দেখিয়া শ্রম পাছে মনে গুণি ।
 কৃপাময় কৃষ্ণে বান্ধ লৈলন্তু আপুনি ॥১৭॥
 নোহোৰ অধীন ইতো যতেক জগত ।
 ময়ো ভকতৰ বশ্য দেখায়া লোকত ॥
 সত্য কৰিবাক লাগি নাৰদৰ বাণী ।
 লাসে লাসে নেন্তু কৃষ্ণে উকথল টানি ॥১৮॥
 মাৰৰ ভিতিক লাগি চাস্ত টেৰ কৰি ।
 দেখিলে আউৰ জানো নেন্তু মাৰি ধৰি ॥
 জুপি জুপি যাস্তু অতি সঙ্কোচিত কায় ।
 মাজ ভৈল অৰ্জু'নৰ উৰল ঘসাই ॥১৯॥
 অৰ্জু'নত লাগি ভৈল উৰল পথালি ।
 কঙ্কাল ফান্দিয়া টান দিল বনমালি ॥
 আজোৰে লাগিয়া ছয়ো বৃক্ষ সেই তালে ।
 উভৰি পৰিল চণ্ড শব্দ আশ্ফালে ॥২০॥
 তাৰ হস্তে ছয়ো দেৱ বাজ ভৈলা পাছে ।
 মূৰ্ত্তিমন্তু অগ্নি যেন প্ৰকাশন্তে আছে ॥
 বুলিলেক স্তুতি ছয়ো কুব্ৰেৰ নন্দন ।
 নিজ স্থানে কৰি গৈল কৃষ্ণক বন্দন ॥২১॥
 গোপ শিশুগণে বোলে শুনিয়োক বাণী ।
 কৃষ্ণে ভাঙ্গিলন্তু মাজে উকথল টানি ॥

দুগোট পুৰুষ গৈল বৃক্ষৰ বজাই ।
 কৃষ্ণয়েৰে কিবা কৈলা আছিলোহঁৱে চাই ॥২২॥
 শিশুৰ বচন বুলি কেহো নমানিল ।
 বন্দী হয় আছা নন্দে কৃষ্ণক দেখিল ॥
 হাঁসিলন্ত কোনে হেন কৰিলন্ত বুলি ।
 বান্ধ মেলি কৃষ্ণক কোলাত লৈলা তুলি ॥২৩॥
 এহিমতে জগতৰ গুরু ভগৱন্ত ।
 গোকুলক আনন্দিত কৰিয়া ক্রীৰন্ত ॥
 কৃষ্ণৰ কিস্কৰে কহে শঙ্কৰে যুকুতি ।
 বোলা বাম বাম পাবা হাততে মুকুতি ॥২৪॥

অন্ত ।

জাননী ।

তলত লিখা কিতাপ বোৰ তলত লিখা ঠিকনাত উণি
বেচিবলৈ যুগুত আছে । এটকাৰ কিতাপ নিলেও কৰি
হয় । এবাৰ পৰীক্ষা কৰি চাওক ।

১ ।	লৱ-কুশৰ যুদ্ধ (ভাওনাৰ পুথি)	...
২ ।	নিম্নগ্ৰাইমেৰী পাঠ ২য় ভাগৰ অৰ্থ পুথি	...
৩ ।	শ্ৰীৰাম-কীৰ্ত্তন (শিশু ৰামায়ণ)	...
৪ ।	পৰীক্ষা	...
৫ ।	সাহিত্য প্ৰবেশ	...
৬ ।	হৰি প্ৰসঙ্গ	...
৭ ।	পচতি	...
৮ ।	উজ্জ্ব মোখিক	...
৯ ।	সচিত্ৰ নতুন দাৰাপাত	...
১০ ।	পুৰণি অসমীয়া সাহিত্য “শ্ৰীশ্ৰীচণ্ডী”	...
১১ ।	দেৱজিত (যন্ত্ৰস্থ)	...
১২ ।	কাল কুঞ্জৰ যুদ্ধ (ঐ)	...
১৩ ।	চন্দ্ৰপ্ৰভা (উপন্যাস)	...
১৪ ।	ভাস্কৰী-কীৰ্ত্তন	...
১৫ ।	স্মৃতিকা পটল	...
১৬ ।	নীতি-শ্লোক	...
১৭ ।	শ্ৰীক-পদ্ধতি সংগ্ৰহঃ ১ (পকা বন্ধা)	...
১৮ ।	অজানিলোপাখ্যান	...
১৯ ।	বাসলীলা	...

ইয়াৰ বাহিৰে সকলো স্কুলীয়া আৰু ধৰ্ম্মপুণি, কাকত,
আদি স্কুলোকে পোৱা হয় ।

জি. চি. বৰুৱা, ম্যানেজাৰ বৰুৱা এজেক্ষি, গুৱাহাটী
ডি. ডি. লহকৰ, লহকৰপাৰা, আঠঘৰিয়া পোঃ (গুৱাহাটী)
লক্ষ্মীগোপাল এজেক্ষি—পোঃ অঃ আঠঘাৰিয়া, কামৰূপ